

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/2058	26 mei 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 37/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
3. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/2058, d.d. 26 mei 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

37/92

(Afgesloten 261200 MEI 1992)

Bosnië-Herzegovina

Vooral buiten Sarajevo heeft de strijd tussen Servische strijdgroepen en (voormalige) JNA-eenheden enerzijds en Kroatische en Moslim-strijdgroepen anderzijds op een aantal locaties de afgelopen dagen met een wisselende intensiteit voortgeduurd. De eerder gemelde gijzeling door Servische milities van ruim duizend vluchtelingen uit Sarajevo is inmiddels beëindigd. Door de Serviërs werd in ruil voor de vrijlating van de gegijzelden geëist dat bij de ontruiming van de federale kazernes in Sarajevo de JNA over de bestemming van het daar aanwezige materieel zou kunnen beslissen. De Bosnische regering stond evenwel op de toelating van een gemengde commissie tot de JNA-kazernes om een inventarisatie van het materieel op te maken en eventuele zware wapens in beslag te nemen.

Bij onderhandelingen tussen beide partijen zou evenwel een compromis zijn bereikt doordat de bevelhebber van de (voormalige) JNA in Bosnië-Herzegovina, Mladic, enkel de leverantie van voedsel aan JNA-kazernes in Sarajevo gegarandeerd wilde zien. Inmiddels is een begin gemaakt met de ontruiming van de Maarschalk Tito-kazerne in Sarajevo. Onduidelijk blijft wat met het hier, en in de drie overige JNA-kazernes in Sarajevo, aanwezige materieel zal gebeuren.

Nog onbevestigde berichten duiden echter op een hernieuwde blokkade van de kazernes door Kroatische en Moslim-milities. Volgens verschillende kranten in Belgrado zouden de Serviërs in Bosnië-Herzegovina evenwel bereid zijn tot concessies indien de Kroaten en Moslims hun blokkade weer zouden opgeven. De leider van de Serviërs in Bosnië-Herzegovina, Radomir Karadzic, zou hebben verklaard bereid te zijn alle zware artillerie rond Sarajevo terug te trekken in ruil voor een vrije aftocht van de JNA-militairen en hun gezinnen.

Deze opstelling lijkt overeen te komen met een eerdere oproep van het presidium van de "Bondsstaat Joegoslavië" aan alle partijen in Bosnië-Herzegovina om de bombardementen op Sarajevo en Mostar te staken. Het presidium verklaarde eveneens er voorstander van te zijn dat het vliegveld van Sarajevo onder controle van VN-troepen zou komen te staan. Deze oproep kan overigens niet los worden gezien van de zware internationale druk die op Servië/Montenegro wordt uitgeoefend en derhalve ook politiek-propagandistische doeleinden dienen. Karadzic wil wel akkoord gaan met VN-waarnemers op het vliegveld maar houdt vast aan controle ervan door de Servische milities. Tegen deze achtergrond zullen de Kroaten en Moslims waarschijnlijk zich terughoudend opstellen tegenover de oproepen van het federale presidium en de voorstellen van Karadzic. Dit geldt zeker zolang er geen volledige duidelijkheid bestaat over de bestemming van het JNA-materieel.

Kroatië

VN-functionarissen in Kroatië hebben Servische strijdgroepen beschuldigd van het verdrijven van 22 Kroatische burgers uit het dorp Tovarnik in Oost-Slavonië, nabij de grens met Servië. In een verklaring van de VN werd de actie veroordeeld als een nieuw voorbeeld van het "etnisch schonen" van de Kroatische regio's die door Serviërs worden beheerst. Volgens de VN droeg de

"georganiseerde terreur" de goedkeuring van Servië. De aanhoudende berichten inzake Servische en Kroatische pogingen om de onder hun controle staande regio's in Kroatië etnisch te "zuiveren", bemoeilijken de uitvoering van het VN-vredesplan aanzienlijk. In reactie op de Servische actie in Tovarnik zijn volgens sommige meldingen de patrouilles door VN-militairen in dit door de VN beschermde gebied (UNPA) geïntensiveerd.

Volgens is de Kroatische kustplaats Zadar in de afgelopen dagen zwaar beschoten. Ook Osijek (Oost-Slavonië) zou onder vuur hebben gelegen. Terugtrekking van JNA-eenheden uit de gebieden rondom Dubrovnik en uit Slavonië vindt doorgang maar gaat gepaard met gewapende confrontaties tussen Kroatische strijdgroepen enerzijds en de - voormalige - JNA en Servische strijdgroepen anderzijds. Er zijn aanwijzingen dat bij de terugtrekking door de JNA een groot deel van het personeel en materieel wordt ondergebracht bij Servische strijdgroepen. Deze Servische "legers" in de UNPA's lijken zich in toenemende mate, vooralsnog enkel verbaal, te verzetten tegen de in het VN-vredesplan voorziene ontwapening en demobilisatie.

Servië/Montenegro

De op 24 mei j.l. gehouden (onofficiële) verkiezingen in de Servische provincie Kosovo zijn zonder ernstige incidenten verlopen. Meer dan 900.000 kiezers waren in deze overwegend Albanese provincie opgeroepen om een parlement en een president te kiezen voor de "republiek Kosovo". Volgens voorlopige uitslagen is de voorzitter van de Democratische Liga van Kosovo (DSK), en enige kandidaat, Ibrahim Rugova, met 97% van de stemmen verkozen tot president. Van de 100 te verdelen zetels in het parlement zijn tot dusverre 78 zetels door de DSK gewonnen. De opkomst lag rond de 90%, aldus voorzitter Rodici van de kiescommissie.

Door de Servische autoriteiten in Belgrado waren de verkiezingen in Kosovo al op voorhand als "illegaal" ongeldig verklaard. Afscheiding van Kosovo wordt door alle politieke partijen in Servië van de hand gewezen. Voor Servië geldt het gebied Kosovo als bakermat van de Servische staat en cultuur. Dat in deze regio later een Albanese meerderheid is ontstaan, laat voor Servië onverlet dat het gebied op historische gronden als Servisch aangemerkt wordt. De Albanese, met de nieuwe "president" Rugova als politiek leider, wijzen echter op de - volgens hen - vergelijkbare situatie in de provincie Vojvodina. Hier wordt door Servië niet stilgestaan bij de aanspraken van de huidige Hongaarse minderheid in het gebied maar wordt de later ontstane Servische meerderheid gebruikt als "legitimatie" voor Servische dominantie. Door een onderzoeksmissie van de CVSE zal uiterlijk 8 juni a.s. worden gerapporteerd over de situatie in Kosovo. Volgens onbevestigde berichten zou er in Kosovo sprake zijn van een concentratie van JNA-eenheden die uit Macedonië zijn teruggetrokken. De Servische regering zal overigens het onafhankelijkheidsstreven van de Albanese meerderheid in Kosovo krachtig blijven onderdrukken.

Internationale vredesinspanningen

De op 25 mei in Lissabon hervatte EG-vredesbesprekingen tussen vertegenwoordigers van de drie etnische bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina, hebben tot dusverre geen resultaten opgeleverd. In EG-kader zal vandaag in Brussel een beslissing worden genomen over (economische) sancties tegen Servië. Ter discussie staan een mogelijk handelsembargo en het afbreken van alle scheepvaart- en luchtverbindingen met het voormalige Joegoslavië.

De Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken Baker heeft verklaard dat de Verenigde Staten politieke en economische sancties tegen Servië in zullen stellen. Baker maakte hierbij onder meer melding van de uitwijzing van

"Joegoslavische" attachés en het sluiten van twee "Joegoslavische" consulaten in de VS, het terugtrekken van de Amerikaanse militaire attaché uit Belgrado en de verbreking van alle militaire contacten met de nieuwe "Bondsrepubliek Joegoslavië". Baker riep de EG-lidstaten op om zich aan te sluiten bij de Amerikaanse sancties.

Door de VN-Veiligheidsraad zal later deze week de mogelijke instelling van sancties tegen Servië worden behandeld. Vooralsnog is de opstelling van Rusland op dit punt niet duidelijk. Enerzijds heeft de Russische Minister van Buitenlandse Zaken Kozyrev het afgelopen weekend volgens persberichten verklaard volledig te zullen meewerken aan een snelle instelling van sancties tegen Servië en de handhaving ervan, maar anderzijds heeft hij ook te kennen gegeven dat de situatie in Bosnië-Herzegovina geen "eenzijdige of simplistische besluiten" vraagt.

Naast de genoemde sancties heeft Baker gewezen op de mogelijkheid dat de Verenigde Staten zou kunnen gaan deelnemen aan een eventuele multinationale strijdmacht om met militaire middelen de humanitaire hulp aan Bosnië-Herzegovina veilig te stellen. In dit verband is vermeldenswaard dat volgens verschillende berichten de voedseltekorten in Sarajevo zeer ernstige vormen hebben aangenomen. Door de Bosnische autoriteiten zijn inmiddels de resterende levensmiddelen in Sarajevo gerantsoeneerd.

Overigens zouden onder auspiciën van het Internationale Rode Kruis (IRK) volgens onbevestigde berichten vertegenwoordigers van de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina inmiddels een akkoord hebben bereikt dat de weg vrij moet maken voor medische hulp aan Sarajevo. Een effectieve uitvoering van een dergelijk akkoord is echter mede afhankelijk van een opheffing door de voormalige JNA/Servische strijdgroepen van de blokkade van het vliegveld nabij Sarajevo. Nog zeer onzeker is, zoals weergegeven, of de betrokken partijen over deze kwestie overeenstemming zullen bereiken.

Conclusie/vooruitzicht

De ontruiming van de federale kazernes in Sarajevo blijft moeizaam verlopen. Nieuwe gewelddadigheden tussen de verschillende strijdgroepen en voormalige JNA-eenheden blijven aannemelijk. In Kroatië vinden nog steeds gewapende confrontaties plaats tussen Kroatische milities en JNA/Servische eenheden. De overdracht van materieel en personeel door de JNA aan Servische strijdgroepen in de UNPA's zal uitvoering van het VN-vredesplan ernstig bemoeilijken. De instelling van economische sancties tegen Servië/Montenegro kan tot nieuwe complicaties in het vredesproces leiden.